

Hedmans väska

Elin f. Haselblatt (1877–1943) och Karl Hedman (1864–1931) samlade en fantastisk konst- och kulturhistorisk samling som donerades till Vasa stad. Karl Hedman jobbade som stadens läkare och Elin Hedman varintendent, det vill säga ledare, för Österbottens museum åren 1931–1943. Båda var aktiva i kulturföreningar. De bodde i Österbottens museum.

Så uppstod samlingarna

År 1895 grundades Föreningen för Österbottens historiska museum rf och uppbyggandet av en samling påbörjades samma år. Under de första decennierna förvärvades till samlingen främst föremål som berättade om bondekulturen och ståndpersonernas liv i regionen. Därtill utökades samlingen med produkter från glasfabriker som hade varit verksamma i Österbotten på 1700- och 1800-talet och med föremål som hänförde sig till näringar som var typiska för kusttrakten, såsom säljakt och sjöfart.

Karl Hedman började bygga upp en egen samling år 1892. Han var aktiv i Föreningen för Österbottens historiska museum på 1890-talet och byggde samtidigt också upp museets samlingar. Karl Hedman och hans maka Elin grundade Hedmanska stiftelsen, som de donerade sin samling till. Senare övertogs samlingen av Vasa stad. I samlingen finns huvudsakligen inhemsk och utländsk keramik, silver, möbler, antika föremål och bildkonst samt ett flertal mindre helheter, såsom textilier och smycken.

I Österbottens museums konstsamling finns verk av främst sådana konstnärer som verkat i och skildrat Österbotten med omnejd. Därtill har det till samlingen införskaffats både äldre konst och nutidskonst av konstnärer som har varit verksamma på andra håll i Finland. Samlingen innehåller verk från en lång tid och är varierande innehållsmässigt. Vasa stads konstsamling fick sin början år 1913, då bildkonst började införskaffas till stadens offentliga lokaler. Samlingen utökas fortfarande och en del verk införskaffas direkt som en del av stadsrummet.

Museiverksamhet och väska

I Hedmans samling och den del av konsthandlare Gösta Stenmans samling (s.k. Stenmans pant) som anslutits till den finns några av de mest kända verken inom den finländska bildkonsten. Samlingen omfattar omkring 20 verk av både Hugo Simberg och Helene Schjerfbeck samt drygt 30 verk av Tyko Sallinen. I Hedmans samling finns även gammal utländsk bildkonst från 1500-talet framåt. Ett av de äldsta utländska konstverken är Jacob Gilligs Stilleben med fiskar (1684).

Museiverksamhet

Fråga, hur många av er har besökt Österbottens museum? Eller något annat museum? Vet eleverna vad ett museum är för någonting?

Museer är institutioner som samlar in, bevarar, forskar om, undervisar i och ställer ut historiskt, kulturhistoriskt och naturvetenskapligt material. Utställningar är den synligaste delen av museiarbetet, för det är där museerna möter sin publik. Museerna är samhällets minnesorganisationer (tillsammans med biblioteken).

Det är förbjudet att röra vid föremålen på museet. Det här gäller ändå inte föremålen i kappsäcken, eftersom de inte hör till museets samlingar eller är verk som museet lånar ut.

Du kan läsa för klassen kappsäckens manuskript om Karl och Elin och/eller indela eleverna i 3–5 grupper som besöker aktivitetsställena i tur och ordning.

Aktivitetsstationer

Grupper och aktivitetsställena

1. Brev och fotografier - Aktivitet 1 - skrivmaterial behövs

Gruppen ser på fotografier, brev och en svart bok som finns i väskan. I den berättar Elin om flytten till Österbottens museum. Hurudan var den här familjen? Vem hörde till familjen? Hur upplevde Elin flytten? Kan du läsa de brev som Elin skrev? Kan du skriva eller läsa skrivstil? Skriv ett brev, vad skulle du berätta om vår tid eller om boendeorten för tidigare generationer, eller skriv ett brev till ålderdomshemmet, där du berättar om vad du gör på fritiden. Har du skrivit ett brev någon gång? Du kan själv skriva om det här och sen berätta för gruppen om dina funderingar. Efter det kan ni förbättra er text.

2. Läkarutrustning och prislista - Aktivitet 2 - anteckningsmaterial och kanske en miniräknare behövs

Gruppen ser på den läkarutrustning som finns i väskan, såsom örter, stetoskop och blodtrycksmätare samt prislista och pengar. Vad kostade ett läkarbesök? Har du sett liknande läkarutrustning tidigare? Prova om ni hör hjärtslag via stetoskopet, vad botades med örterna, hur användes blodtrycksmätaren? Det fanns inte sådana mediciner som idag, men örtläkemedel används även idag. Hur ser de gamla pengarna ut? Vilket värde har en mark idag? Vad blir prislistan i euro? Ni kan med lärarens tillstånd utforska på nätet vad olika örter ansågs bota hos människan. Jämför era svar - är de lika?

3–4. Konstverk och pratbubblor - Aktivitet 3 och 4 - nu behövs ritnings- och skrivtillbehör och de pratbubblor som finns i resväskan och vattenlösliga tuschpennor

Grupper se på de bilder av verk som finns i väskan. Vad allt kan man samla på? Se på Simbergs signering. Jämför den med din egen. Vad berättar verken om gångna tider? Se på Juho Rissanens verk Snörmakaren och på Adolf von Beckers verk Flicka från Lappfjärd. Snörmakarens snöre finns i dräkten i verket Flicka från Lappfjärd. Pekka Halonens verk Hemfärd från arbetet, har personerna utfört smutsigt arbete? Från vilket arbete återvänder de? Med vilket transportmedel? Vad lär du dig om det förflutna, när du ser på verken? Skriv vad bilderna berättar om gångna tider, vilken uppfattning får man via bilderna om gångna tider? Om verkbilderna kan du även läsa senare i ett manuskript. I resväskan finns också pratbubblor. Läs med handledarens tillstånd på nätet om ordet "konstvandalism" och skriv pratbubblor på verken med vattenlöslig tusch (töm pratbubblorna för nästa användare).

Skriv först med franska streck era iakttagelser och dela efter det era funderingar i gruppen, varefter ni skriver eller ritar.

5. Enkel snörning och memoryspel - Grupp 5 - trådstumpar behövs (minst två olika trådstumpar på cirka en meter)

Gör den här uppgiften i par:

Ta 2–5 lika långa trådstumpar (till exempel 1 meter)

Ta i trådstumpens ändor och spänn tråden hårt

Tvinna trådens ändor i olika riktningar - släpp inte taget

Vik tråden från mitten, varvid den tvinnas runt sig själv, och bind den i ändan, så den inte tvinnas upp.

I väskan finns ett memoryspel med små konstverksbilder i en zip-påse. De kan användas för att hitta par eller för att väcka samtal om konstverken.

Museiinformation

Österbottens museum finns på Museigatan 3 (65100 Vasa) och är ett museum med både fasta och tillfälliga utställningar. Se samlingarna vid Österbottens museum i den fasta utställningen Skatter från när och fjärran - i Hedmans våning. Fritt inträde till Österbottens museum för barn under 18 år (och för lärare som planerar ett museibesök för sin grupp).

